

*****

Pogled iz Rima i na Rim 32

Nedostaje li jedna ili devedeset i devet ovaca?

Na svoj specifičan način, nekidan, 17. lipnja 2013., papa Franjo, u dvorani Pavla VI. u Vatikanu pred desetak tisuća osoba iz Rimske biskupije, kao njihov biskup, proglasio je Rim misijskom zemljom (*sic!*) te 'okrenuo' jednu biblijsku parabolu.

O tome su, kako i inače sve pomnjivo prate u stopu papu Franju, izvijestili mediji. Ali, pročitajmo prije svega ponovno poznate Isusove rečenice prispodobe iz Matejeva Evanđelja (18, 12-14): „Što mislite? Zar neće čovjek koji ima stotinu ovaca, kad mu jedna od njih zaluta, ostaviti devedeset i devet u gori te poći tražiti zalutalu? I uspije li mu da je nađe, zaista, kažem vam, više se raduje zbog nje nego zbog devedeset i devet koje nisu zalutale. Tako neće ni Otac vaš nebeski da se izgubi ni jedan od ovih malenih.“

A papa Franjo, nakon što je podsjetio na navedenu prispodobu, uzbuđenim glasom reče: „Međutim, braćo i sestre, mi imamo jednu (ovcu), nedostaju devedeset i devet! Moramo izaći prema njima! U ovoj kulturi, nemojmo se zavaravati, ostala nam je samo jedna! Mi smo manjina! Osjećamo li apostolsku gorljivost da nađemo ostalih devedeset i devet? Jednostavnije je ostati kod kuće s onom jedinom ovčicom. Češljati je, milovati je... ali Gospodin nas je htio za pastire, ne za one koji će češljati ovčice.“ Franjo je nastavio: „Ne razumijem zatvorene zajednice, kada je neka zajednica zatvorena uvijek između istih osoba, ta zajednica onda ne daje život, nije plodna. Plodnost Evanđelja proizlazi preko nas, temeljem naše hrabrosti i naše strpljivosti, da govorimo i svjedočimo o Evanđelju.“

Kardinal Joseph Ratzinger bi, zamišljam, odgovorio na pitanje o jednoj ili devedeset i devet ovaca svojom knjigom *Sol zemlje*. I naš Željko Mardešić (Jakov Jukić) je smatrao da je dovoljno malo soli da se ispuni kršćansko poslanje. Vidio je budućnost

kršćanstva kao budućnost autentične manjine. Ako je, kako su učeni naučavali, ljudska duša po prirodi kršćanska (*anima humana naturaliter christiana*), ako su Hrvati, kako se službeno izjašnjavaju, u ogromnom postotku katolici, kao uostalom i Rimljani, kojima se Papa obratio navedenom 'moderniziranom' prisposodobom, može li doista biti izgubljeno devedeset i devet ovaca? Možda su samo zagubljene da bismo ih mi potražili. Da se tako ostvari dijalog, onaj dijalog na koji toliko često ukazuje Franjo, od svog prvog pojavljivanja nakon izbora za rimskog biskupa, kako naglasi, na balkonu Sv. Petra. Dijalog jednoga sa devedeset i devet. Ili devedeset i devet s jednim.

U sinoptika susrećemo brojna obilježja što najavljuju ivanovsku alegoriju. Prema Ivanu, govor o Dobrom pastiru značio bi početak Crkve. Pastiri u kršćanstvu su biskupi. Ne bez razloga papa Bergoglio naglašava svoju ulogu rimskog biskupa. A rimski biskup trebao bi biti primjer svakom biskupu. Nekoliko dana prije citiranog Papina obraćanja, govorio je i članovima Redovitog vijeća Generalnog tajništva Sinode biskupa, 13. lipnja. Tu je najavio novu encikliku, koja će biti napisana 's četiri ruke!' Naime, nastavit će se na nezavršenu encikliku koju je pripremao Benedikt XVI. o vjeri i u Godini vjere. Ono što je ostalo medijski nejasno, a što zbog nepostojanja presedana, intrigira javnost, nejasnoća je oko toga nastavlja li se priprema na tekstu koji je bio 'zamrznut' odreknućem Benedikta XVI., što bi bilo za Vatikan uobičajenije (tako se je i sam Benedikt XVI., za svoju encikliku *Deus caritas est*, nastavio na neke papire započete od svog preminulog prethodnika), ili bi bilo nešto 'revolucionarno', ukoliko umirovljeni papa na želju ili zahtjev pape Franje, u svojoj 'klauzuri', nastavlja pisati tekst, ali sada za Franju! Međutim, Franjo je najavio članovima vodstva Sinode biskupa da će se s osam kardinala koje je imenovao u savjetničku skupinu za reformu Rimske kurije, na jesen, vidjeti kako pronaći „novi put koordinacije između sinodalnosti i rimskog biskupa“. Podcrtao je: „Sinodalnost treba ići novim putem!“

Ovu kolumnu pišem na večer u kojoj se Hrvatska oprašta od svojeg položaja u kojem je bila od raspada Jugoslavije. Do par sati bit će članica Europske unije. Na dan kad

bude tiskan ovaj broj *Katoličkog tjednika*, Hrvatska će već nekoliko dana biti članicom one asocijacije, europske, kojoj su njezin teritorij ili njegovi dijelovi, kao i njezino pučanstvo pripadali na ovaj ili onaj način, od Rimskog Carstva, preko Mletačke Republike i Habsburške Monarhije, sve do Prvog svjetskog rata. Samo razdoblje od oko jednog stoljeća, nakon stvaranje Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca i susljedno Jugoslavije, udaljilo nas je od zapadnoeuropske baštine, kojoj se sad – doduše znatno promijenjenoj – vraćamo.

U svijetu je, nakon događaja koje simbolizira pad Berlinskog zida, prevladana podjela i napetost između Istoka i Zapada. Tako je i u suvremenoj Hrvatskoj. U svijetu je, međutim, i te kako prisutan odnos i problem Sjevera i Juga. To prevedeno, često znači, između bogatih i siromašnih. Sva je mudrost kako razriješiti taj odnos, kako na globalnom planu tako i na nacionalnom. Hrvatska, dakle, nema potrebe ni u doslovnom ni u prenesenom smislu okupirati se odnosom Istok-Zapad, već prvenstveno onim Sjever-Jug. U tome će naći zajednički nazivnik, primjerice, s dvije velike zapadnoeuropske zemlje: s Italijom i Francuskom, jer je u njima i te kako prisutna ta oprečnost Sjever-Jug, koja se materijalizira kao odnos Europski kontinent - Mediteran. Upravo podcrtavajući taj odnos, pozicionirat će se Hrvatska na europski Zapad! I s te pozicije moći djelovati i u jugoistočnoj Europi.

I odnos Republike Hrvatske prema Bosni i Hercegovini trebao bi, po mom mišljenju biti prvenstveno odnos Sjever-Jug. I odnos unutar Bosne i Hercegovine, čini mi se da bi bilo oportuno da se postavi u os Sjever-Jug. Spojiti sjeverne i južne krajeve, kontinentalnu i mediteransku Bosnu i Hercegovinu. Učili smo još u školskom zemljopisu da Mediteran seže Neretvom do Mostara. A kao povjesničari, dometnuli bismo kako su, zahvaljujući Bosni i Hercegovini, Hrvati ostvarili i kontakt s četvrtim imperijem koji ih je u svakom pogledu obilježio, uz ona tri već spomenuta, i s Otomanskim carstvom. Možda bi naglasak na Sjever-Jug, što se u slučaju Bosne i Hercegovine, srećom ne prevodi na odnos bogati-siromašni, bio jedan dragocjeni pokazatelj na putu prema izgubljenoj ili zagubljenoj europskoj kući.

Na ishodištu i izvorištu Europske unije nije bio kapital već volja nekoliko prosvijećenih i umnih pojedinaca, vjerojatno ne usput, i katolika. Obuhvatila je kontinent i Sredozemlje. Ne slučajno, temeljni dokument bio je potpisan u Rimu, glavnom gradu nekadašnjeg sredozemno-europskog carstva. Oni koji se osjećaju baštinici judeo-kršćanske civilizacije, rekli bi: na početku bijaše Logos. Dakle, temeljno je pitanje i danas u nadvladavanju krize Sjever-Jug, da nadvlada Logos nad kapitalom. U tom smislu, par smo puta pisali u ovoj kolunni. Papa Franjo, na drugi način nego što je to činio papa Benedikt XVI., to u osnovi potpuno isto podcrtava. Uostalom, ako to i nije bila uvijek praksa, ali jest bilo učenje Katoličke Crkve. Za nadati se je da će i Europa i Hrvatska i Bosna i Hercegovina ponovno imati vrsne ljude koji će slijediti onu staru maksimu tako lijepo istaknutu od starih Dubrovčana o prednosti javnih nad privatnim poslovima, za one koji bi se trebali baviti općim dobrom: *obliti privatorum publica curate!*

Ono što u ovom razmatranju želimo obuhvatiti sintagmom Sjever-Jug i s inzistiranjem na osloncu na Mediteran, u hrvatskom slučaju to znači na Jadran, na drugi način ističu i mnogi kojima je na srcu stvarni napredak Starog i Novog svijeta, stare Europe i globalnog Svijeta. Uočava to i jedan od najvećih živućih filozofa Jürgen Habermas (*Avvenire*, 12. lipnja 2013.): „Europska tehnokracija se sprema nametnuti brutalnu konsolidaciju nacionalnih bilanca.“ Naglašava da je „neoliberalna politika izazvala krizu ali da se bezobzirno nastavlja u svojim temeljnim opredjeljenjima“, te da postaje „sve važnija jedna konstruktivna perspektiva za budućnost Europe te nužnost da vlade stave po strani strah koji imaju pred vlastitim narodima da mu kažu istinu.“

Trebamo biti zadovoljni poradi hrvatskog povratka u europsku kuću, koju je najveća većina onih koji su na referendumu o nezavisnosti Hrvatske zapravo imala na umu ili pri srcu kao nastavno a neizrečeno i nenapisano pitanje, i moramo biti ti koji ćemo zauzeti mjesto koje nam pripada! Započeli smo zajedno s Turskom iste noći, ujesen 2005., kada su pregovori bili otvoreni. Sjećam se dobro te noći i diplomatske bojazni da ne ostanemo u paru, da ne ostanemo vezani, uvjetovani... Ipak, mi smo pregovore završili i moramo biti ponosni na to. A Europska unija, uvjereni smo, morala bi biti

sretna da je dobila novu članicu, toliko lijepu i toliko bogatu, često na to zaboravljamo. Hrvatska je Kairos Europske unije, uvjeren sam da i oni koji ne znaju za starogrčko mitološko biće tog imena, ako im prevedemo to ime i kažemo da znači božanstvo sretnog trenutka, da će razumjeti. U tu ljepotu imamo ubrojiti i naš Sjever s našom Panonijom i naš Jug s našim Jadranom. U to bogatstvo moramo ubrojiti i naš vjerski poklad! Ako to ne napravimo, onda smo okrnjeni. Drugo je pitanje hoćemo li i možemo li tu ubrojiti i našu vjeru? Onu koju smo baštinili, od starokršćanskih vremena, preko stoljeća sedmog ... Sa svim dilemama suvremenog čovjeka i suvremenog svijeta.

Imamo li, međutim, jednu ili devedeset i devet ovaca?